Etten-Leur: niet veel groter, wel veel beter

programma PvdA 2006 – 2010

In een wereld waarin zo ongrijpbaar veel tegelijk aan de hand is weet je eigenlijk maar een ding zeker: begin dichtbij huis, begin bij jezelf en heb zorg voor de mensen om je heen.
Etten-Leur, ons thuis. De toekomstbeelden uit de toekomstverkenning Etten-Leur in Meervoud (2000) lijken de afgelopen jaren al met grote stappen ingevuld. Een gloednieuw en levendig stadshart, een aangepaste infrastructuur, en onze 40.000^{e} inwoner heeft zich aangediend. Na alle bouwdrukte van de afgelopen jaren wachten ons nog enkele grote projecten, waarvoor de aanzet al gegeven is. Het is mooi geworden in Etten-Leur en we hebben het op een verantwoorde manier aangepakt en afgemaakt.

De PvdA heeft nu behoefte aan bezinning. Naast oog voor voortgang ook een pas op de plaats. We gaan de komende tijd ook weer heel goed kijken naar zaken die in alle materiële drukte soms bijna aandacht tekort dreigden te komen. Naar zaken die maken dat je je thuis voelt in Etten-Leur. De sfeer, het gesprek, de zorg om elkaar, de ontmoeting, de kunst, het onderwijs, de natuur. Voor onze verlangens maken we in onze plannen veel ruimte en we vertalen deze zachte waarden in concrete doelen die we de komende jaren willen bereiken. In rust en met aandacht.

Nu de grote projecten voor het grootste deel gerealiseerd zijn, vragen de oude wijken en kernen dringend om aandacht. Er valt daar nog veel te verbeteren, zoveel is zeker. Een gemeente als Etten-Leur is nooit af. Een schone, goed onderhouden en gezonde leefomgeving willen we hebben, waarin mensen zich prettig en veilig kunnen voelen en ontspannen.

Onze routeplanner 2006-2010 geeft het antwoord.

Namens het bestuur van de PvdA Etten-Leur

Hannie Aalders-Priem, voorzitter

zorg voor mensen die zorg nodig hebben

Mensen zijn kwetsbaar. Wie vandaag gezond is, kan morgen ziek zijn. Wie vandaag werk heeft kan morgen ineens geen werk hebben. Sommigen zullen blijvend zorg nodig hebben, anderen tijdelijk. Wij willen dat bij elke vorm van zorg het wederzijds vertrouwen altijd vooropstaat en dat de zorg mensgericht blijft - niet de mens zorggericht wordt. Zorg en zorgsystemen zijn middel en geen doel in zichzelf. De verregaande bureaucratie binnen de zorgsystemen kan voor je het weet een gevoel van ongelijkheid en afhankelijkheid veroorzaken. Dat kan voorkomen worden door de hand te houden aan de hoeveelheid regelgeving en deze met gezond verstand en zoveel mogelijk soepelheid toe te passen. En door mensen die op zorg zijn aangewezen altijd positief te benaderen. Dat alles vraagt ook om vertrouwen in de uitvoerders.

1. Vervoer en inkoop van zorg waar mogelijk regelen met omliggende gemeenten, zodat de bureaucratie beperkt kan blijven en kosten worden bespaard.
2. Een beleid voeren dat rekening houdt met de zogeheten armoedeval en gericht is op het voorkomen hiervan.
3. Sociale voorzieningen en (nieuwe) zorgwetten binnen de wettelijke kaders zo ruim mogelijk uitvoeren, waarbij wij van mening zijn dat aanvullende particuliere hulp zoals van een voedselbank niet nodig moet zijn.
4. Een beleid voeren dat jongeren altijd positief benadert en bemoedigt. Jongeren jonger dan 23 zijn of op school, of hebben werk. Voor jongeren ouder dan 23 wordt gestreefd naar een zo kort mogelijke uitkeringsfase en intensieve begeleiding naar werk.
5. Voortdurende aandacht voor de resultaten van hulp bij terugkeer naar de arbeidsmarkt of betreden van de arbeidsmarkt. Een reïntegratietraject kan een goed middel zijn, maar moet geen automatisme zijn. Deze op werk gerichte hulp samen met het verstrekken van uitkeringen zoveel mogelijk bij één begeleider leggen.
6. Ondersteunen van een actieve signalering van schoolhoofden naar een vertrouwenspersoon bij sociale zaken. Zodat bekend is welke kinderen door financiële problemen thuis niet meer mee kunnen doen aan normale sociale en buitenschoolse activiteiten.
7. Actieve voorlichting en spreekuren van leerplichtambtenaren in de scholen.
8. Actieve voorlichting over inkomensondersteuning en gerichte hulp bij het invullen van formulieren, zodat mensen er optimaal gebruik van maken.
9. Het overleg met de doelgroep (cliënten) en met belangenorganisaties voortdurend aandacht geven, zorgen voor continuïteit.

gebruik van de ruimte die we hebben

De PvdA beseft dat mensen willen weten hoever je wilt gaan met uitbreiden en hoe groot je wilt worden als gemeente. Wij houden de grenzen aan van de structuurvisie plus en stemmen daar de plannen en randvoorwaarden op af. Etten-Leur kent als het ware 'natuurlijke' begrenzingen, zoals de A58. Die begrenzingen willen we instandhouden zolang er nog alternatieven zijn. Ook dreigen er enkele gebieden te verkommeren, zoals industrieterreinen en kleinere winkelcentra. Voor bescherming van ons buitengebied is daarnaast intensiever overleg met buurgemeenten nodig, niet alleen op economisch maar ook op ecologisch gebied.

1. Geen verdere uitbreiding dan zoals is vastgelegd in de structuurvisie plus.
2. Industrie over de A58 pas toestaan na volledig benutten van de huidige terreinen en renovatie en sanering van verouderde en braakliggende industrieterreinen.
3. Voorrang geven aan het aanpakken van de verpauperde zichtlocaties langs de Oude Roosendaalseweg.
4. Nieuwe vestiging van glastuinbouw wordt niet voorgestaan. Geves-

tigde tuinbouwbedrijven de mogelijkheid bieden, uit te breiden.
5. Slimmer omgaan met glastuinbouw. Clustering van bedrijven stimuleren zodat er schaalvoordelen ontstaan wat weer logistieke voordelen biedt. Clustering en concentratie van bedrijven levert elders ruimte voor nieuwe ontwikkelingen.
6. Ontwikkelen van het gebied rond het station, met kleine winkels, het wegwerken van leegstand van met name kantoorruimten, voorzien in ruim voldoende parkeerplaatsen aan voor- en achterzijde van het station.
7. Leegstand kleinere winkelcentra voorkomen en bestrijden, door opwaardering van de omgeving. Een actieve rol van de gemeente bij leegstand van bedrijfspanden en winkels, om langdurige leegstand en verpaupering te voorkomen.
8. Bij het benutten van vrijvallende of open locaties in de gemeente rekening houden met behoud en zo mogelijk uitbreiding van het openbaar groen.

wonen en werken

Etten-Leur nadert haar grenzen, tenminste wat de uitbreiding betreft. Nu willen we dus meer aandacht voor stadsvernieuwing in de oudere wijken, met waar mogelijk sociale woningbouw. Er vallen ook regelmatig plekken leeg, waarover we goed willen nadenken en meedenken, bij voorkeur vóór de plannen van de projectontwikkelaars uit. Verbetering is ook vernieuwing.

1. Uitgaan van gedifferentieerde woonmilieus, huurdifferentiatie en gemengde wijken, beleid afstemmen met omliggende gemeenten.
2. Achterhaalde bestemmingsplannen bijstellen.
3. Regelgeving waar mogelijk verminderen en/of vereenvoudigen.
4. Bewoners actief betrekken bij het opstellen van wijkplannen.
5. Ruimte voor starters en lagere inkomens op de woningmarkt, voorzien in voldoende huuraanbod, zodat de jonge generatie zich hier graag vestigt; meer gecombineerd bouwen van starterswoningen met seniorenwoningen (via terugkoopsysteem van een stichting zonder winstoogmerk). Zo blijft een wijk vitaal.
6. Bouw van seniorenwoningen bevorderen, mede door nog vaker levensloopbestendig en flexibel te bouwen, gericht op zolang mogelijk zelfstandig wonen.
7. De aandacht voor de woonbehoefte van senioren vertaalt zich totnogtoe vooral in de bouw van seniorenappartementen. Woonvormen zoals het 'groepswonen' en grondgebonden woningen moeten ook aandacht, niet alleen in de koop- maar ook in de huursector. De woonstichting kan hier een belangrijke rol spelen.
8. Huizenruil stimuleren en ondersteunen.
9. Voorrang geven aan vestiging van bedrijven die veel werkgelegenheid bieden.
10. Prestatieafspraken maken met het bedrijfsleven en het MKB. Uitkeringsgeld en loonkostensubsidies inzetten om het de bedrijven gemakkelijker te maken, met name jongeren te begeleiden en werkervaringsplaatsen voor hen te maken. Ook kan bij aanbesteding van openbare werken de eis worden gesteld dat een bepaald percentage jongeren of langdurige werklozen bij de uitvoering ingezet wordt. Perspectief bieden aan jongeren is een collectieve verantwoordelijkheid.
11. Nadrukkelijk aandacht voor het onderhoud en het beheer van de woonomgeving (o.a. onderhoud trottoirs, parkeermogelijkheden voor de fiets, overlast parkeren auto's, openbare verlichting, hondenoverlast), in overleg met de bewoners via de wijkvereniging-en en scholen. Bij het onderhoud ook de woon-corporaties meer betrekken.
12. Bij de bestrijding van onkruid vast blijven houden aan het gebruik van milieuvriendelijke middelen.

leefklimaat

Het leefklimaat in Etten-Leur is geen zaak van de politiek alleen. De

gemeenteraad is een schakel tussen bevolking en college. In de wijk- en buurtverenigingen zijn mensen direct, concreet en persoonlijk betrokken bij hun naaste omgeving. Daar vertelt men elkaar veel en wordt gezamenlijk hard gewerkt aan een plezierig leefklimaat. Meer ruimte geven aan zelfbestuur op wijkniveau en vertrouwen hebben in wijkinitiatieven inspireert ook het gemeentebestuur.

1. Beter beschermen, faciliteren en verstevigen van de positie en budgettering van buurtbeheerders en besturen van de wijkverenigingen en de wijkbesturen nauwer betrekken bij besluitvorming over zaken die de wijk betreffen.
2. De (bundeling van) buurtverenigingen in het buitengebied meer aandacht en ondersteuning geven.
3. Betere ondersteuningsmogelijkheden voor vrijwilligers en het steunpunt vrijwilligers.
4. Een deel van de jongeren tussen zestien en achttien jaar lijkt tussen wal en schip te raken als het gaat om vrijetijdsbesteding. Te jong voor de discotheek, te oud voor de disco in de wijk. De gemeente kan hen tegemoetkomen door ruimten beschikbaar te stellen als er specifieke activiteiten georganiseerd worden door bijvoorbeeld het jongerenplatform.
5. Meer aandacht voor en ondersteuning van de wensen van senioren voor goed bereikbare ontmoetingsplekken en -activiteiten.
6. Faciliteren van Wijkservicepunten, kleine buurtservicewinkels met postzegels, pinautomaat, strippenkaarten (zoals voorgesteld in Etten-Leur in meervoud).
7. Bevorderen dat vrijwilligers zelfstandige ouderen - indien nodig - extra wegwijs maken met digitale technieken, scootmobielen, gsm's, digitale formulieren et cetera. Hierbij zo mogelijk een koppeling maken met CWI, Sociale Zaken en het steunpunt vrijwilligers, door dit vrijwilligerswerk ook aan te merken als werkervaringsplaats.
8. Verder uitbouwen van de zorgcirkels (zoals voorgesteld in Etten-Leur in meervoud).
9. Senioren die in een isolement dreigen te raken, actief uitnodigen meer deel te hebben aan het sociale leven, bijvoorbeeld door projecten zoals het GALM-project.
10. Inventiever inspelen op de problematiek van de mantelzorg door bijvoorbeeld het ondersteunen van een steunpunt mantelzorg, en de koppeling hiervan aan het steunpunt vrijwilligers.
11. Meer zorg voor en ondersteuning van allerlei voor de gemeenschap wezenlijke verenigingsverbanden, zoals sportverenigingen, amateurorganisaties, ouderenorganisaties, jongerenorganisaties, heemkundekring, muziekgezelschappen, carnavalsverenigingen, stichting Stedenband Siauliai, et cetera.

je veilig voelen

De roep om meer veiligheid wordt veel gehoord. De PvdA streeft naar 'zo veilig mogelijk', in het besef dat nooit alle risico's uitgebannen kunnen worden en de prijs voor absolute veiligheid ook te groot kan zijn. Veiligheid is ook geen zaak van de politiek alleen. Een gevoel van veiligheid, je prettig voelen, is een samenspel van inwoners, politiek en handhaving.

1. Overlast integraal aanpakken, in een samenwerkingsverband van verhuurders, politie, welzijnswerkers en gemeente.
2. Sluitende aanpak opzetten voor overlast of wangedrag jongeren, waarbij alle instellingen, de ouders en de jongeren zelf intensief betrokken worden. Te denken valt aan een meldpunt met een coördinerende rol voor de gemeente.
3. Overtreders stevig en consequent aanpakken.
4. Meer geüniformeerden met BOA-bevoegdheden (Buitengewoon Opsporingsambtenaar) aanstellen, zoals stadswachten, parkeerwachters, et cetera.
5. In overleg met de politie meer wijkagenten aanstellen. Wijkbewoners moeten daarbij zeggenschap krijgen over minimaal 5% van het

veiligheidsbudget voor hun eigen wijk, op basis van een jaarlijks ingediend wijkveiligheidsplan.
6. De voorlichting op de scholen intensiveren en kiezen voor een meer rigoureuze aanpak van het vandalisme rond openbare gebouwen.
7. Het handhavingsbeleid op alle terreinen aanscherpen, meer gerichte acties en zorgen voor een betere bereikbaarheid van de handhavers en snellere afhandeling bij aangifte.
8. Inzetten op een brede en continue vorm van milieueducatie.

je veilig verplaatsen

Met het verdwijnen van de oude rijksweg door Etten-Leur komt ook een nieuwe verkeersinfrastructuur tot stand. Deze infrastructuur heeft nieuwe vervoersbewegingen tot gevolg, terwijl ook het verwachte aantal bezoekers van buiten de gemeente toeneemt. Daarnaast stijgt het gemiddeld aantal auto's per gezin nog steeds. Dat alles brengt onherroepelijk intensivering van het autoverkeer met zich mee, die om gerichte en slimme oplossingen en om voortdurende aandacht vraagt. De PvdA wil daarom ook werken aan verbeteringen in het openbaar vervoer en van fietsvoorzieningen, omdat daar volgens ons een deel van de oplossingen voor hierboven geschetste ontwikkelingen ligt.

1. Verbetering van de verkeersafwikkeling, met daarbij prioriteit voor de aanrijdroutes- en tijden van hulpdiensten in de nieuwe infrastructuur en daarbij ook rekening houden met grote evenementen zoals de Herfstmarathon.
2. Om te voorkomen dat het spoor een nieuwe barrière tussen Noord en Zuid vormt, zoals eerst de rijksweg, bij de NS aandringen op voldoende oversteekplaatsen en er ook op aandringen, op minstens twee plaatsen het spoor te ondertunnelen.
3. Betere haltevoorziening voor buspassagiers bij het station.
4. Als de oude stalling aan de zuidkant van het spoor niet verbeterd wordt, kiezen voor een goede fietsenstalling op het verlaagde plein tussen het station en het politiebureau.
5. Extra toezicht in de directe omgeving van het station op risicomomenten en openstelling van de bewaakte stalling laten gelijkvallen met eerste en laatste trein, zodat het vandalisme minder kans krijgt en mensen beter gebruik gaan maken van de bewaakte stalling.
6. Over de veiligheid van het goederenvervoer en het vervoer gevaarlijke stoffen ook na juni 2006 een betere afstemming zoeken met gemeenten langs dezelfde route.
7. Bij gebleken succes het wijkbusproject voortzetten en in overleg met de inwoners de route uitbreiden met opstapplaatsen in de nieuwe wijken.
8. De gemeente zelf het goede voorbeeld laten geven door het gebruik van schone brandstof in te voeren in het eigen wagenpark en het fietsen naar het werk te bevorderen.
9. Een consequent ontmoedigingsbeleid voeren voor ouders die kinderen met de auto naar school brengen; de veiligheid van de fietsroutes van en naar de scholen met voorrang bevorderen; voorlichting over en van 3VO regelmatig herhalen voor kinderen en ouders; dit alles in overleg met de schoolbesturen.
10. Zorgen voor meer (overdekte) fietsparkeergelegenheden, met name in de winkelgebieden.
11. Voorrang voor fietsers: vervolmaken van dekkend netwerk van fietspaden. Goed onderhoud en uitbreiding van een aantrekkelijk fietspadennet in Etten-Leur.

natuurlijke omgeving

We prijzen ons gelukkig met een prachtig en goed toegankelijk buitengebied, waar het al wandelend of fietsend plezierig ontspannen is. De PvdA hecht eraan, dit landelijk gebied te behouden en zorgvuldig te onderhouden. Nog zuiniger zijn op natuur, dus, zonder de belangen van de land- en tuinbouw uit het oog te verliezen. Maar ook zorgvuldiger zijn met behoud en onderhoud van het groen in de gemeente.

1. De land- en tuinbouw, bij uitstek de dragers van het vitaal landelijk gebied – het één bestaat immers niet zonder het ander - in staat stellen nieuwe mogelijkheden te krijgen of oude te behouden. Dit kan gebeuren door omschakeling, schaalvergroting, verbreding, andere teeltvormen e.d. In overleg met de land- en tuinbouwsector bekijken wat nodig is voor een gezonde bedrijfsvoering die rekening houdt met de natuurlijke omgeving.
2. Wat betreft glastuinbouwlocaties in overleg zorgvuldige afwegingen maken. Dit geldt ook voor nieuwe teeltondersteunende maatregelen, zoals het gebruik van folies, tunnelkappen, teeltstellingen en andere maatregelen die in de toekomst nodig en mogelijk blijken te zijn.
3. Veel aandacht voor goede landschappelijke inpassing van bedrijven. Voor nu, maar zeker voor de langere termijn. De landbouwbedrijven met bijbehorende gebouwen worden ook steeds groter. Door middel van beplanting of andere materiaalkeuzes in overleg tot een goede landschappelijke inpassing komen van deze gebouwen.
4. In de bestemmingsplannen ruimte maken, zodat agrariërs die hun bedrijfsbestemming willen wijzigen in bijvoorbeeld een Zorgboerderij of kampeervoorziening daartoe in de gelegenheid worden gesteld.
5. Het buitengebied kampt met een toenemend afvalprobleem. Met name grof afval wordt steeds vaker gedumpt. Elke huisadres ontvangt een tegoedbon waarmee eenmaal per jaar kosteloos grof afval – maximaal een big bag - kan worden afgegeven op het gemeentelijk verzamelpunt. Het afvalprobleem ook in regionaal verband aan de orde stellen.
6. Om veronkruiding van het landelijk gebied tegen te gaan, de bermen goed onderhouden door te maaien en het afval af te voeren voordat de onkruiden in bloei staan.
7. Absolute voorrang voor bestrijden van alle vormen van vervuiling, met bijzondere aandacht en zorg voor lichtvervuiling en voor geluidsvervuiling (van het spoor, de industrie, Etten-Leurenaren zelf) en daarbij prioriteit geven aan het opstellen van de geluidskaarten.
8. Wateroverlast verminderen door projecten zoals al uitgevoerd in de wijk Markenland en het aangrijpen van mogelijkheden het regenwater af te koppelen en hiervoor extra opvangmogelijkheden te maken.
9. Aangewezen windmolenlocaties waar mogelijk voorzien van educatieve voorzieningen, zodat mensen vertrouwd raken met de mogelijkheden van windenergie.
10. De landschappelijke en cultuurhistorische waarde van het gebied rond Etten-Leur in toeristische informatie opnemen en actiever promoten van bijzondere evenementen in het buitengebied, zoals paardensportwedstrijden, tentoonstellingen, evenementen van Natuurverenigingen, et cetera. Alle vormen van milieueducatie ook vermelden en opnemen in alle toeristische informatie en toeristische routes.
11. Een actief toerisme- en recreatiebeleid voeren. Uitbouwen van het Van Gogh Informatiecentrum, ontwikkelen van nieuwe thematische fiets- en wandelroutes en deze ook landelijk sterker promoten. Agrariërs die kampeer- en recreatiemogelijkheden voor kort verblijf willen bieden, daarbij ondersteunen.
12. Volkstuincomplexen behouden en ondersteunen, door ze op te nemen in de bestemmingsplannen. Desgewenst het aantal volkstuinen uitbreiden en bij de (een) nieuwe Brede School ruimte voor gezamenlijke schooltuinen creëren. Daarbij jongeren en senioren die dat willen, uitnodigen actief betrokken te zijn.
13. In de bestemmingsplannen ruimte houden voor voldoende 'landjes' zonder speeltoestellen, waar kinderen vrij kunnen spelen, hutten kunnen bouwen, net zoals vroeger gewoon buiten hun eigen gang mogen gaan.

kunst- en cultuurleven

Geluk is een subjectieve zaak. Maar de voorwaarden voor geluk zijn wel goed in kaart te brengen. Zo blijkt een levendig en toegankelijk kunst- en cultuurleven niet alleen sterk bij te dragen aan een aangenaam

leefklimaat, maar ook economisch een rol van betekenis te spelen. Om die reden kiest de PvdA landelijk en lokaal ervoor, hard te werken aan een in alle opzichten bloeiend en gezond kunst- en cultuurklimaat. Om aan mee te doen of van te genieten.

1. Het instandhouden van bereikbare en betaalbare accommodaties en voorzieningen voor de vele vormen van cultuureducatie en sociaal-cultureel werk in Etten-Leur.
2. Het instandhouden van bereikbare en betaalbare accommodaties en voorzieningen voor grote gemeenschappelijke evenementen.
3. Het bevorderen van samenwerkingsverbanden tussen wijkverenigingen en verenigingen van Etten-Leurenaren met een buitenlandse achtergrond.
4. Betere en bereikbare expositieruimten voor individuele en georganiseerde lokale (amateur)kunstenaars, met gerichte aandacht voor jonge kunstenaars.
5. Ruimhartige ondersteuning van culturele activiteiten zoals CUMEL.
6. Behouden, uitbouwen en structureel ondersteunen van het UITpunt.
7. Behouden en uitbouwen van Local FM.
8. De toeristische positie van Etten-Leur versterken, door een goed kunst-aankoopbeleid te voeren en het toegankelijk maken van kunst die de gemeente in bezit heeft; door dwarsverbanden tussen de lokale musea te bevorderen; door te voorzien in structurele steun aan het Vincent van Gogh Centrum; door het landelijk promoten van het eeuwfeest van De Eerste Vliegtocht; door behoud van historische panden; door aandacht voor behoud van het cultuurhistorisch landschap (ook deels buiten de gemeentegrenzen, zoals De Rith).
9. Meer actieve, inspirerende en meer zichtbare rol voor de Cultuurraad.

onderwijs

Goed onderwijs geeft onze kinderen gereedschap om het beste uit zichzelf te halen en goed voorbereid de vleugels uit te slaan. Voor de PvdA is goed onderwijs een bron van voortdurende aandacht en zorg. Niet alleen voor de kinderen zelf, maar ook voor allen die het onderwijs dag in dag uit met aandacht en enorme inzet verzorgen. De maatschappij en ook de politiek stelt steeds hogere eisen aan het onderwijs. De PvdA wil reëel zijn. We mogen het onderwijs niet overvragen, maar moeten het zo goed mogelijk in staat stellen, aan de eisen van vandaag tegemoet te komen.

1. Structurele ondersteuning van cultuureducatieve voorzieningen en van diensten zoals voor- en naschoolse opvang in de Brede Scholen. Ook structurele ondersteuning van de voor het slagen hiervan belangrijke coördinatie binnen de Brede Scholen.
2. Structureel bijdragen aan het opleiden en aanstellen van cultuurcoördinatoren in het primair onderwijs, als noodzakelijke schakels in een brede culturele infrastructuur. Dit mede vanwege het grote belang dat de gemeente heeft bij betere samenwerking tussen wijken en scholen. Bevorderen van gezamenlijke activiteiten van wijkverenigingen met de basisscholen in de wijk.
3. Aandacht hebben voor en ondersteunen van nieuwe ontwikkelingen in het primair onderwijs, zoals het onderwijs in techniek of het ontwikkelen van een profiel.
4. Goede huisvesting en faciliteiten voor alle scholen voor primair onderwijs.
5. Zorgen voor voldoende sportgelegenheden voor de schooljeugd, ondersteunen van schoolzwemmen, breedtesport en weerbaarheidtrainingen.
6. Stimuleren van milieueducatie, zowel binnen het onderwijs als gekoppeld aan projecten en organisaties buiten het onderwijs.
7. Onderzoeken van de mogelijkheid, het openbaar onderwijs in Etten-Leur te verbreden naar voortgezet onderwijs en initiatieven daartoe ondersteunen.

communicatie

Elkaar willen bereiken, samen overleggen, elkaar's meningen horen - dat is voor de PvdA de kern van samenleven. Dat gebeurt niet alleen op afgesproken plaatsen, binnen vastgestelde overleg- en bestuursvormen, door mensen die er speciaal voor zijn aangesteld of gekozen - maar ook gewoon zomaar, op plaatsen waar mensen elkaar ontmoeten. Ook – of juist - die ontmoetingsplekken verdienen onze aandacht.

1. Actieve en passieve informatie van gemeentebestuur en raad verbeteren en een goede balans tussen mondelinge, gedrukte en digitale informatie bewaren.
2. Belanghebbende Etten-Leurenaren vroegtijdig betrekken bij en informeren over relevante plannen en ontwikkelingen, ook via buurt- en wijkoverleg.
3. Meer hoorzittingen houden over voor belanghebbende inwoners relevante onderwerpen en de inspraakmogelijkheden uitbreiden. Deze ook op meer plekken laten plaatshebben - dus niet alleen in commissies of raad, maar ook in buurt- en wijkoverleg.
4. Bij commissievergaderingen of bijeenkomsten met belanghebbenden waar het vooral gaat om meningsvorming, debat en aansluitend gezamenlijke besluitvorming over grote onderwerpen, gebruikmaken van programma's die de vergadertechniek digitaal kunnen ondersteunen. Van tevoren gezamenlijk bepalen welke grote onderwerpen geschikt zijn op deze manier te behandelen.
5. Het aanbieden van alternatieve politieke bijeenkomsten aan geïnteresseerde Etten-Leurenaren, om hen beter te betrekken bij besluitvorming. Dit kan in de vorm van zogenaamde carrousel-bijeenkomsten. Deze bijeenkomsten hebben de vorm van een politieke markt en kunnen eindigen in besluitvorming. Van tevoren in de jaarplanning bepalen welke grote onderwerpen zich lenen voor deze bijeenkomsten.
6. Inwoners regelmatig uitnodigen bij belangrijke raadspresentaties.
7. Het overleg met specifieke doelgroepen zoals jongeren en senioren een meer structureel karakter geven en zowel de raad als de inwoners informeren over overleg dat heeft plaatsgehad met de doelgroepen.
8. Jaarlijks voortzetten van een samenwerkingsproject van de gemeenteraad met scholen voor voortgezet onderwijs, zoals 'Eigen Wijs'.
9. Actief en intensief overleg van de raad met de buurt- en wijkverenigingen.

geld

Wil je iets realiseren dan zul je daarvoor ook over de benodigde financiële middelen moeten beschikken. Belangrijk is dat een gemeente een sluitende begroting heeft en de lasten niet naar de toekomst verschuift. Ook bovenstaande programmapunten kosten geld, er moeten dus keuzes worden gemaakt. Mogelijk kan er door herverdeling van middelen en bezuinigen financiële ruimte gevonden worden, maar ook zal er sprake zijn van lastenstijging. Deze lastenstijging willen wij zoveel mogelijk beperken.

1. De gemeentelijke lastendruk bestaat uit de OZB, de rioolheffing en de afvalheffing. Stijging van de gemeentelijke lastendruk beperken tot maximaal **3**% per jaar.
2. De vervuiler en de vernieler betaalt.
3. De tarieven voor de diverse gemeentelijke heffingen dienen volledig kostendekkend te zijn.
4. Door heldere en regelmatige voorlichting aan de hand van concrete voorbeelden aan de inwoners rekenschap afleggen van de besteding van gelden.
5. Op die manier ook regelmatig met voorbeelden inzichtelijk maken dat beschadiging of vernieling van de openbare ruimte kosten veroorzaakt.